

Dr. Kovács Gábor

Az alapkodú (BSc) és egyetemi szintú (MSc) határór tisztképzés rendszerének korszerúsítése, az Európai Felsőoktatási Térség és a Határórség követelményeinek megfelelő oktatási rendszer kialakítása

Bevezetés

A magyar határór tisztképzés keretében a katonai felsőoktatásban több, mint 45 éve megszakítás nélkül folyik az államhatárok rendészetével és védelmével összefüggő feladatok ellátására képes határór vezetők (tiszték) főiskolai szintú alap és ahhoz szorosan kapcsolódó egyetemi szintú kiegészítő képzése. 1992-től a Rendőrtiszti Főiskolán (a továbbiakban: RTF), a határrendészeti szakon is megindult az alapkodú határór tisztképzés.

A Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen (a továbbiakban ZMNE) megszerzett egyetemi oklevél birtokában, a Hadtudományi Doktori Iskola programjában akkreditált rendvédelem szakon folytatott további tanulmányok és más feltételek teljesítése révén, doktori (PhD) tudományos fokozat megszerzésére nyílt lehetőség.

A Határórség kikerült a fegyveres erők kötelékéből, rendvédelmi szerv lett. Az alkotmányos rend alapállapotában a Határórség tevékenységében alapvetően a rendészeti, rendőri jelleg dominál, de előfordulhat az államhatárhoz kapcsolódó olyan veszélyhelyzet, amelyet a csapaterőben alkalmazott határór erőknek kell kezelnie. Az ez irányú feladatok végrehajtására alapvetően a ZMNE KLHTK Határrendészeti és –védelmi vezetői szakon folyik a felkészítés, míg az RTF-en alapított szakirányon elsősorban a békeidőszakhoz kapcsolódó rendészeti feladatokra történő felkészítés folyik.

Vitathatatlan, hogy a rendőrségi és határórségi feladatok közelednek egymáshoz, azonban a határór tisztképzést - a határórségi igényeknek megfelelően - úgy kell modernizálni, hogy a kibocsátásra kerülő tiszt a legtöbb feladatrendszer ellátására képes legyen.

A Határórség létszámának hosszútávon prognosztizált csökkenő tendenciája a tisztú utánpótlás szükségleteit is mérsékli. A Határórség számára a továbbiakban már nem célszerű a főiskolai jellegű tisztképzést két intézményben, két külön tanszék működtetésével fenntartani.

A tanulmány elkészítésekor kizárólag egy célt tartottam meghatározónak: a minőségi határór tisztképzés határórségi igényeknek történő megfeleltetése.

A tanulmány arra vállalkozik, hogy röviden ismertesse a megváltozott jogszabályi környezetet, annak az alapkodú és egyetemi szintú képzésre gyakorolt hatásait, bemutassa a két tanszéken folytatott új és tervezett képzési rendszert és - a megrendelői igények figyelembevételével - a jövőre vonatkozóan, a határór tisztképzés racionalizálására javaslatot tegyen.

1. Az önálló felsőfokú határór (határrendész)¹⁸ képzés szükségessége, annak főbb általánosítható jellemzői az Európai Unió határrendészetet ellátó szervezeteiben

Az Európai Unió (továbbiakban EU) hivatalaiban és hazánkban is megfogalmazódott az a kérdés, hogy van-e létjogosultsága az önálló határór képzésnek, miért nem elegendő az általános rendészeti, rendőri felkészítés? A határór szakma indokoltá teszi-e a speciális felkészítés igényét?

A határór képzés az európai unióban eltérő szervezeti és tartalmi keretek között folyik. A társadalmi fejlődés során minden uniós tagországban - a szakterület politikai tartalmától függetlenül - kialakult az államhatárokon teljesített szolgálatellátás speciális szakelmélete, amely egyrészt a szolgálat ellátás gyakorlati tapasztalataiból, másrészt a tudományos kutatások eredményeiből építkezve létrehozta a határrendészettel foglalkozó szervezet állományának sajátos,

¹⁸ Az államhatár rendészetével foglalkozó szakemberek megnevezése esetén a határór – határrendész fogalom a tanulmányban szinonim fogalomként kerül alkalmazásra.

több szintű képzési rendszerét, amely nagymértékben különbözik az általános rendészeti, rendőri felkészítés kereteitől.

A szolgálatellátás személyi szükséglete számszerűen, a munkakörök betöltésének szakmai igényei megkövetelik az önálló határőr képzési rendszer működtetését. Az általános rendészeti felkészítés mellett az államhatár rendészetével foglalkozó uniós szervezetek (Határőrség, Határrendőrség) állománya felkészítésénél **mindenképpen indokolt a specializáció, amely kimondottan az államhatár rendészetével kapcsolatos ismeretekre irányul.**

Részleteiben:

- a.) Az EU határellenőrzési szervei (Határőrség, Határrendőrség, Csendőrség, Rendőrség) – mint társadalmi szervezet – fontos szerepet töltenek be a demokratikus társadalmi viszonyok, a nemzeti szuverenitás és a szövetségi kötelezettségek teljesítésében. A társadalom működtetésének és a nemzetközi környezet ismerete a határőrök (határrendészek) műveltségének fontos részét képezik, ezért a társadalomtudományi (filozófia, politológia, szociológiai, etika) ismeretek differenciált tartalmú és idejű oktatására minden képzési szinten szükség van.
- b.) Az unió határrendészeti szervezeteinek területi széttagoltsága, valamint a szolgálatellátás folyamatosága a vezetőszervek magas fokú szervezethez, a vezetői beosztású személyek nagyobb számát és vezetői szuverenitását igényli. Ez megalapozza a határrendészeti szervezetek sajátosságainak megfelelő önálló, gyakorlatias tartalmú vezetőképzés.
- c.) Az unió tagországaiban működő határrendészeti szervezeteknél a szolgálat végrehajtása a gyakorlati tapasztalatokból levezetett sajátos tartalmú szakmai elvek, módszerek alapján történik. Az elvek a rendelkezésre álló feltételek és körülmények által meghatározott módon, a szakmai tudás által érvényesülnek, ezért a szolgálatellátáshoz kapcsolt ismeretanyag oktatása a szakmai képzés specifikuma, meghatározó eleme valamennyi képzési formának.
- d.) Az uniós tagországok határrendészeti szerveinek valamennyi szintjén a szolgálati személyek önálló hatósági jogköröket gyakorolnak. Az államhatár rendészetével összefüggő tevékenység különösen fontos követelménye a törvényesség, az eljárások jogszerűségének biztosítása. Ez az indoka annak, hogy a képzés valamennyi szintjén megjelenik a jogelmélet és a jogalkalmazás oktatása, melynek fő tartalma kifejezetten az államhatár rendészetével kapcsolatos jogellenes cselekményekre korlátozódik.
- e.) Minden uniós állam határrendészeti/határőrségi szervezete – területi elhelyezkedésükönél és jogszabályi felhatalmazásukon fogva – részt vesz az állam szuverenitását sértő, vagy veszélyeztető cselekmények felderítésében, elhárításában. Ez indokolja a biztonságpolitikai, rendvédelmi és csapaterős szolgálattal összefüggő ismeretek oktatását, a fegyverzeti és védelemtechnikai eszközök kezelésének elsajátítását. Számos olyan eszközt és berendezést használnak a határrendészeti szervek, amelyek működtetése és kiszolgálása speciális ismereteket igényel.
- f.) A határrendészettel foglalkozó szervezetek széttagolt elhelyezése miatt, a szervezet a gazdálkodási és a logisztikai feladatok sajátos rendjét alakította ki. E szervezetek állandó és nagyfokú műszaki-technikai innovációval rendelkeznek. A szervezeti gazdálkodás hatékonysági követelményei felkészült gazdasági és innovációs menedzsereket, illetve a szakterület irányítására felkészült szakmai vezetőket igényelnek. A felsorolt szempontok indokolják az egyes szervezeti szinteken megjelenő – az egyéb rendészeti szervekétől eltérő – gazdálkodási ismeretek oktatását.
- g.) Valamennyi uniós határrendészeti szervezet szolgálati tevékenységei humán környezetben zajlanak le. A hatósági eljárások és a szervezeten belüli problémák rendezése során fontos a lélektani, szociális és pedagógiai módszerek ismerete, alkalmazása. Mindezek indokolják a humán ismeretek – az emberekkel való kiemelt foglalkozás – az egyéb rendészeti szervekhez képest kiemelt hangsúllyal történő oktatását.
- h.) Minden szervezetben – különösen a határrendészeti szervezetekben – rendkívül fontos a vezetői munka során a rendelkezésre álló humán erőforrások jogszabályok szerinti, hatékony és eredményes felhasználása. Ezért fontos a humán-erőforrás gazdálkodással összefüggő ismeretek oktatása is.

- i.) A határrendész szolgálat különleges fizikai és szellemi igénybevétellel is jár. A fáradalmak és a szellemi terhelések elviselésére a testnevelési felkészítés és a vezetői tréningek szolgálnak. E felkészítésnek biztosítania kell a határőr szolgálattal kapcsolatos speciális követelményeknek való megfelelést.
- j.) Az európai unió határrendész szervezeteiben a különböző képzési formákban megcélzott beosztásokban sajátos munkamódszerek, eljárások alkalmazására kerül sor. Ez indokolja a sajátos vezetői tulajdonságok, eljárások, munkamódszerek (szakmetodika) elméleti és tréning keretében történő oktatását.
- k.) Minden szervezetben a szervezeti kultúra kialakítása szempontjából fontos a történelmi hagyományok oktatása, a múlttal történő azonosulás kialakítása. Különösen fontos a közelmúlt szakmai-innovációs fejlődésének bemutatása a fejlesztési folyamatok permanens végigvitele szempontjából. Ezért a szakma-történeti (nemzeti és integrációs) oktatásnak feltétlenül helye van minden uniós tagország határrendészeti képzésében.
- l.) Az unió államainak határrendészetét végrehajtó szervezetek (Határőrség, Határrendőrség) – mint rendvédelmi szerv – sokoldalú együttműködést folytat a hazai és a nemzetközi bűnüldöző szervekkel, a védelmi szféra más hazai és nemzetközi (szövetséges) résztvevőivel. Ezért a szervezeti együttműködés hazai és nemzetközi fórumait különös figyelembe kell részesíteni az oktatás során.
- m.) A nemzetközi kapcsolattartás és együttműködés, a közös szolgálatellátás körülményei valamennyi rendvédelmi munkakörben igénylik valamely szomszédos ország, vagy EU tagország által képviselt világnyelv ismeretét. A szervezeti szintek alacsonyabb szintjén a szomszédos országok nyelvei, míg magasabb szinteken az angol nyelv szakmai anyaggal bővített ismerete preferált.

A felsorolt ismeretterületek szorosan kötődnek a társadalomtudományi és természettudományi ismeretrendszerekhez. Az unió tagországainak határőr/határrendész állománya képzésének tananyaga tehát egyrészt multidiszciplináris ismereteken, másrészt a **szakma által létrehozott speciális elméleten és gyakorlati tapasztalatokon, valamint aktuális követelményeken alapul**, amely feltételek teljesítése **csakis önálló határrendészeti/határőri felkészítés keretében hajtható végre**. Fontos kérdés a hallgatók szocializációjának problémaköre, indokolt a képzési rendszer teljes átalakítása előtt a bevételek-vizsgálatok végrehajtása.

A kérdés az, hogy a jövőben a Határőrség megmarad-e önálló szervezetnek, vagy esetleg a Rendőrség részét fogja képezni. Amennyiben a Határőrség megőrzi önállóságát, vagy a Rendőrség keretében önálló szakmai igazgatással fog rendelkezni, akkor indokolt az önálló határőr tisztképzés megőrzése.

2. A megváltozott jogszabályi környezet, az alapfokú és egyetemi szintű tisztképzéssel szemben támasztott főbb követelmények a határőrségi igények tükrében

2.1. Az alkotmánymódosítás és az új Hőr. tv. hatása az alapfokú és egyetemi szintű határőr tisztképzés rendszerére

Az 1949. évi XX. törvény a Magyar Köztársaság Alkotmánya 2005. január 1-jei módosítása során a Határőrség kikerült a fegyveres erők kötelékéből és rendvédelmi szervvé vált, de egyes feladatai megmaradtak¹⁹. A biztonság komplex megközelítéséből adódóan a határbiztonság fenntartásáért továbbra is a Határőrség a felelős. Magyarországon az államhatár közelében kialakult válság- és

---

¹⁹ **19/E. § (1)** Külső fegyveres csoportoknak Magyarország területére történő váratlan betörése esetén a támadás elhárítására, illetőleg az ország területének a honi és szövetséges légvédelmi és repülő készségi erőkkel való oltalmazására, az alkotmányos rend, az élet- és vagyonbiztonság, a közrend és a közbiztonság védelme érdekében a Kormány a köztársasági elnök által jóváhagyott védelmi terv szerint - a támadással arányos és erre felkészített erőkkel - a szükségállapot vagy a rendkívüli állapot kihirdetésére vonatkozó döntésig azonnal intézkedni köteles.

40/A. § (3) A Határőrség alapvető feladata az államhatár őrzése, rendjének fenntartása.

konfliktushelyzet kezelése továbbra is a Határőrség feladata maradt. A Határőrség állandó készenléti erő, a határvadász századai alkalmasak a határőr csapaterő alkalmazását igénylő ellentevékenység folytatására.²⁰ Többek között megmaradt az ország területére belépő fegyveres személyek államhatáron történő kiszorítása és feladatként jelentkezik a Magyar Honvédség alakulataival való együttműködés, az objektumvédelmi objektumőrizeti feladatok végrehajtása. A Határőrség feladata marad az államhatár közelében kialakult válság- és konfliktuskezelés, addig az időpontig, amíg a Magyar Honvédség nem veszi át e feladat végrehajtását.

A határőrizetről és a Határőrségről szóló 1997. évi XXXII. törvény módosítása során indokolt volt a Határőrség alkotmányos jogállásával kapcsolatos rendelkezések módosítása²¹. A Törvény tartalmazza a Határőrség és a Rendőrség partnerségi megállapodásával kapcsolatos feladatmegosztáshoz kapcsolódó szervezeti korszerűsítési, és a Határőrség rendvédelmi szervvé történő átalakulásával kapcsolatos szervezeti, strukturális változásokat. A módosított Hőr. törvény 22.§ 1. bek. a); d); f); g); i); l); pontjaiban a 22/A.§ minden bekezdésében rögzített feladat ellátására alapvetően a ZMNE-en alapított szakon történik a vezetői felkészítés.

Mindezen tevékenységrendszerek vezetésére képeseknek kell lennie a jövő határőr tisztjeinek. Az alapfokú és egyetemi szintű határőr tisztképzésnek olyannak kell lennie, hogy a végzett tisztek

²⁰ 2005. október végén, a magyar-ukrán határon a kialakult blokád következményeit határvadász erők számolták fel, bebizonyosodott, hogy szükséges a határőr csapaterő és a vezetői állomány karhatalmi alkalmazására történő felkészítése és felszereléssel történő ellátása.

²¹ A módosításra tervezett Hőr. tv. 2. §-a alapján:

A Határőrség országos hatáskörű rendvédelmi szerv, alapvető feladata az államhatár őrzése, rendjének fenntartása és a határforgalom ellenőrzése.”

A Határőrség feladata”

A Hőr. tv. 22. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„22. § (1) A Határőrség

- a) őrzi az államhatárt, megelőzi, felderíti, megszakítja az államhatár jogellenes átlépését, és önállóan vagy más hatóságokkal együttműködve végrehajtja a mélységi ellenőrzés feladatait,
- b) a nemzetközi szerződésekkel összhangban, más hatóságokkal együttműködve ellenőrzi az államhatáron áthaladó személy- és járműforgalmat, a szállítmányokat, engedélyezi a be- és kiutazási feltételeknek megfelelő személyek határátlépését, és biztosítja a határátkelőhelyek rendjét,
- c) végrehajtja a jogszabályokban meghatározott idegenrendészeti feladatait,
- d) közreműködik a külön törvényben meghatározott menekültügyi feladatok ellátásában,
- e) végrehajtja a nemzetközi szerződésekben meghatározott kötelezettségeit, irányítja a határesemények kivizsgálásával megbízott magyar szervek tevékenységét, felügyeli az államhatár felmérésével, megjelölésével, a határjelek felújításával kapcsolatos munkák végzését, gondoskodik a határnyiladék tisztán tartásáról,
- f) őrzi a saját és a jogszabály alapján kijelölt magyarországi objektumokat, elhárítja az államhatár rendje és a Határőrség által őrzött objektumok ellen irányuló erőszakos cselekményeket,
- g) megteszi az államhatár rendjét közvetlenül veszélyeztető konfliktushelyzet és a tömeges méretű migráció kezeléséhez szükséges intézkedéseket,
- h) gondoskodik az államhatár rendjének fenntartásáról, és ellátja a jogszabályban meghatározott közigazgatási és hatósági és szakhatósági feladatokat,
- i) külön jogszabály alapján részt vesz a közúti közlekedés ellenőrzésében, és közreműködik a légi közlekedés védelmében,
- j) egyes szabálysértési ügyekben gyakorolja a számára jogszabályban meghatározott jogköröket,
- k) gyűjti és értékeli azokat az információkat, amelyek feladatainak ellátásához szükségesek,
- l) rendkívüli állapot, megelőző védelmi helyzet, szükségállapot, veszélyhelyzet és külső fegyveres csoportoknak Magyarország területére történő váratlan betörése esetén végrehajtja a jogszabályokban meghatározott feladatokat.

A Hőr. tv. a következő alcímmel és 22/A. §-sal egészül ki:

„*Minősített időszaki feladatok*

22/A. § A Határőrség rendkívüli állapot idején, megelőző védelmi helyzet idején, az Alkotmány 19/E. §-ában meghatározott esetben, szükségállapot idején, veszélyhelyzet idején, vagy a lakosságot és az anyagi javakat széles körben közvetlenül fenyegető helyzetben közreműködik:

- a) a lakosság és az anyagi javak mentésében,
- b) a helyszín biztosításában,
- c) objektumok őrzésében,
- d) a lakosság, illetve a közigazgatási és más állami szervek által fenntartott intézmények kitelepítésében,
- e) a következmények felszámolásában,
- f) az államhatár közelében bekövetkezett veszélyhelyzet, illetve katasztrófa helyzet esetén a szomszéd állam területéről menekülők átléptetésében, illetőleg a mentő erők felvezetésében,
- g) a szomszéd állam területéről az államhatáron átmenekülő személyek összegyűjtésében, elsődleges elhelyezésében, étellel, ruházattal történő ellátásában, szükség esetén orvosi kezelésükben, továbbá anyagi javaik őrzésében,
- h) az államhatárt fegyveresen vagy felfegyverkezve átlépő személyek kiszorításában, illetve elfogásában és lefegyverzésében,
- i) a Magyar Honvédség alakulatainak felvezetésében,
- j) a bevezetett rendkívüli intézkedések végrehajtásában.”

minden tekintetben képesek legyenek a jogszabályokban rögzített feladatok végrehajtására, e tevékenységek vezetésére.

A határőrségi stratégiában megfogalmazottak alapján a Határőrség létszámigénye a schengeni- követelmények életbelépésével fokozatosan csökkenő tendenciát mutat. Ez maga után vonja a határőrtiszt szükséglet csökkenését. A Határőrség Humán Stratégiájában megfogalmazottak alapján évente, a tervezhető fluktuáció 25-40 fő beiskolázását követeli meg.

2.2. Az új felsőoktatási törvény módosításának hatásai

Az 1993. évi LXXX. törvény a felsőoktatásról 3. § (1) bekezdése²² meghatározza az Egyetem létesítésének kritériumai. A ZMNE minden tekintetben megfelel ezen követelményeknek, a magyar Felsőoktatásban példaképként jár elől. A ZMNE a határrendészeti és –védelmi vezetői szakkal megfelelő önállósággal messzemenően biztosítja a határőrségi igények érvényesítését mindkét képzési szinten.

A Rendőrtiszti Főiskola 2008-ban egyetemi képzést szeretne indítani, amely azt jelenti, hogy a törvényben rögzített követelményeknek meg kívánják felelni. Amíg a ZMNE már rendelkezik a feltételekkel, az RTF-en a képzéshez szükséges feltételrendszer kialakítása most van folyamatban.

2.3. A szakmai alapfokú és egyetemi szintű végzettséggel rendelkező határőr tisztekkel szemben támasztott főbb követelmények

A racionalizálást igénylő magyarországi határrendész/határőr képzési rendszert úgy célszerű átalakítani, hogy az minden szempontból megfeleljen a törvényi előírásainak, igazodjon az Európai Felsőoktatási Térség és az Európai Unió követelményeihez, valamint teljesen feleljen meg a megrendelő (Határőrség) által megfogalmazott igényeknek.

Részleteiben:

- Kívánatos, hogy a képzési rendszer szervesen illeszkedjen a polgári társadalom oktatási rendszeréhez, szervezettség, a tanulmányok időtartama, az oktatókkal és a hallgatókkal szemben támasztott követelmények rendszere, a végzettség szintje valamennyi szinten ekvivalens legyen a polgári végzettséggel.
- A képzési szintek tagolása feleljen meg a szolgálati tevékenységek és szervezeti szintek szerinti tagoltságnak. A szakmai tantárgyak a szakmai területeknek és a szervezeti szinteknek megfelelő ismereteket tartalmazzák.

---

²² 3. § (1) Egyetem abban az esetben létesíthető, illetve működhet, ha több tudományterületen és tudományterületenként több tudományágban, valamint több szakon képes és alkalmas

a) legalább négyéves egyetemi alapképzésre, általános és szakirányú továbbképzésre;

b) tudományos kutatásra, doktori, illetőleg mesterképzésre (a továbbiakban együtt: doktori képzés) és doktori (PhD), illetőleg mester (DLA) fokozat (a továbbiakban együtt: doktori fokozat) odaítélésére; valamint

c) habilitációs eljárás lefolytatására; továbbá, ha

d) egyetemi tanárai doktori fokozattal és habilitációval rendelkeznek;

e) egyetemi docensei doktori fokozattal rendelkeznek.

(2) Az egyetemnek létesítéskor időarányosan, illetve működése során folyamatosan rendelkeznie kell

a) az (1) bekezdésben meghatározott feladatok ellátásához szükséges, teljes munkaidőben foglalkoztatott oktatói állománnyal és azon belül a megfelelő számú egyetemi tanárral és docenssel;

b) a képzéshez és a tudományos kutatáshoz szükséges tárgyi feltételekkel (e célokra megfelelő épülettel, intézményi könyvtárral, informatikai háttérrel, laboratóriummal, kísérleti és gyakorlóhelyekkel, műszerekkel és más eszközökkel).

- Indokolt, hogy a különböző képzési formák egymásra épüljenek, ezáltal az egyes képzési szinteken megszerzett ismeretek a magasabb képzettség megszerzéséhez felhasználhatók és a tudás halmozódását eredményezzék. Szükséges megvizsgálni, hogy a tiszthelyettes képző szakközépiskolákban elsajátított szakmai ismeretek kredipontokkal történő megfeleltetésével hogyan számíthatók be a főiskolai képzés ismeretanyagába. (A kreditrendszer kiterjesztésével a rendészeti szakközépiskolákban megszerzett tudás kreditértékkel történő elismerésével az alapfokú tisztképzésben csökkenthető a képzési idő)
- A munkatársak „élethosszig történő tanulásának” feltételei az undergraduális, graduális, posztgraduális keretek között biztosítása. Amennyiben a képzés szerkezete így épül fel, akkor az megfelel az Európai Unió bolognai követelményként ismert elvárásainak.
- Az uniós országok határrendész képzésében az egyes képzési formák közötti átjárhatóságot és a tanulmányi munka beszámíthatóságát az egységes kreditrendszer biztosíthatja, amely megteremtheti a hallgatói munka nemzetközi elismerésének a feltételeit is.
- Amennyiben a megszerzett tudás egy része a más polgári diplomák megszerzéséhez is felhasználható, illetve a polgári képzés során megszerzett ismeretek szakmai ismeretekkel kiegészítve határőrségi/határrendész beosztások betöltésére jogosító szakmai végzettséget eredményeznek, akkor a határrendész képzési rendszer összességében megfelel a bolognai folyamat mobilitással szemben támasztott követelményeknek.
- A képzés valamennyi szintjének önálló szakmai tartalommal kell rendelkeznie, amely az oktatáshoz szorosan kötődő önálló tudományos kutatások, tudományos eredmények adaptációjával és célzatos tananyagfejlesztés eredményeként jön létre.

2.4. Következtések

1. A Határőrség tiszti állományának felkészítése során mindenképpen indokolt a specializáció, amely kimondottan az államhatár rendészetével és az államhatár rendjének védelmével kapcsolatos ismeretekre irányul.
2. A ZMNE és az RTF is megfelel a követelményeknek, a szaktávolság biztosítja a képzési formák elkülönültségét. Míg a ZMNE-en a Határőrség önálló szakkal képviselteti magát, addig az RTF-en a határőrképzés szakirányon valósul meg.
3. Az Alkotmány és a Hőr. tv. módosítása következtében nem változott meg jelentősen a Határőrség rendészeti feladatainak jellege.
4. A tananyag tartalmának olyannak kell lennie, amely teljes mértékben megfelel a Határőrség követelményeinek, valamint a tiszteket felkészíti a jogszabályokban megfogalmazott feladatok végrehajtására.

3. Külföldi tapasztalatok

A rendőr/határőrtiszti alapfokú és egyetemi szintű tisztképzés külföldön bevezetett rendszerének tanulmányozása során (német Rendőr Akadémia Lübeck) megállapítható, hogy a képzés csak a szervezeten belül elismert szakmai végzettséget ad. A végzett hallgatók szakmai diplomájuk nem konvertálható más felsőfokú tanintézetek képzési rendszerébe.

A képzés során elsajátított szakmai ismeretek többsége megegyezik a magyar határőr felsőfokú képzésben is oktatott ismeretekkel, de nem tartalmazzák az ún. általános értelmiségképző tantárgyakat.²³

²³ **Elméleti tantárgyak:** Köz- és alkotmányjog; Rendvédelmi szervezetek; Közszolgálati jog; Rendőrségi menedzsment; Pszichológia; Művelet elmélet; Közlekedési jog; Rendőrségi jog; Kriminológia; Német nyelv; Angol nyelv.
Gyakorlati képzés: Műveleti képzés; Önvédelmi és védekezési technikák; Rendvédelem alakzatokban; Elsősegély; Testnevelés; Rendőri intézkedéstaktika.

A képzés jellemzője, hogy a tananyag oktatása oktatási modulokban történik meg. A modult vizsga és csapatszolgálat (szakmai gyakorlat) zárja.

A Lübeck-i Rendőr Akadémia vezetője magyarországi tartózkodása során kijelentette, hogy ők most vizsgálják az Európai Felsőoktatási Térséghez való kapcsolódás és a kreditrendszer bevezetésének lehetőségét, a Münsteri iskolával együtt kívánják a két éves MSc (egyetemi) szintű képzést beindítani (egy év Lübeck, egy év Münster).

Következtetések levonása

1. Megállapítható, hogy a németországi határőr képzés szerkezetében teljesen, tartalmában részben eltér a magyar intézményekben folyó alap- és felsőfokú határőrtiszt képzési rendszertől. A németországi képzési rendszer csak specializált szakmai felkészítést ad. Kimutatható, hogy a teljes képzési ciklusban erőteljesen jelentkezik a vezetőképzés és az alkalmazott jogi képzés, nagy hangsúlyt fektetnek az elsajátított ismertek gyakorlatban történő alkalmazására.
2. A német Rendőr Akadémia vezetőinek szándékában áll a képzési rendszerüknek a bolognai folyamathoz történő hozzáigazítása. A magyarországi – az Európai Felsőoktatási Térség követelményeinek megfelelő – három fokozatú határőr tisztképzés mindenképpen példaképpül szolgál más uniós országok számára is, értékeit meg kell őrizni.

4. A Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Kossuth Lajos Hadtudományi Kar Határrendészeti és -védelmi vezetői szakon folyó alapfokú (BSc) és egyetemi szintű (MSc) határőr tisztképzési rendszer, a célok és követelmények az Európai Felsőoktatási Térség rendszeréhez történő megfeleltetése

A Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Kossuth Lajos Hadtudományi Karon került – Magyarországon az elsők között – megalapításra a Határrendészeti és -védelmi vezetői szak, amely alapfokú és egyetemi szintű képesítést biztosít a hallgatói számára. A szak a hadtudomány tudományágán belül a védelmi képzési ágban szerepel, ez a megnevezésében tükröződik.

A Határőrség feladatrendszerének megfelelően a képzés fő irányát a rendészeti- és a határőr csapatkötelékben végrehajtandó feladatok ellátására történő vezetői felkészítés képi. A képzés jelenleg BSc (főiskolai) és MSc (egyetemi) szinten folyik, melyet a jogelméleti és vezetéselméleti alapokra épített jogalkalmazási és gyakorlati vezetői felkészítés jellemez. Erre épül a (PhD) tudományos képzés. A tanszék végzi a Határőrség tudományos munkájának az irányítását.

A szak képzési célja: hivatásos tisztek (vezetők) képzése a Határőrség részére, akik a szak gyakorlati műveléséhez szükséges általános műveltségi, általános jogi, természettudományi, műszaki-technikai, közgazdasági, katonai, határrendészeti és -védelmi szakmai, valamint a rendvédelmi ismereteik és gyakorlati készségeik, továbbá legalább egy idegen nyelv középfokú ismerete birtokában, a beosztási feladataik megismerése után alkalmassá válnak a rájuk bízott szervezetek vezetésére, határrendészeti, valamint a rendvédelmi feladataik megoldására az alkotmányos rend alap és minősített időszakában.

4.1. A határrendészeti és -védelmi vezetői alapszak BSc (főiskolai) szintű képzés

A megalakított és 2005. szeptember hónaptól indított BSc (főiskolai) szak illeszkedik az alapszakok javasolt struktúrájába és így megfelel az Európai Felsőoktatási Térség kialakítását célzó stratégiának és képzési formának. A BSc (főiskolai) szintű nappali alapképzés képzési ideje 6 félév (180 kredit megszerzése) (1. sz. melléklet). A Határrendészeti és -védelmi vezetői szak szakalapítási dokumentumaiban szereplő képesítési követelmények elsősorban vezetési, szervezési, csapatvezetési és határrendészeti-technikai, informatikai ismeretekre helyeződik a fő hangsúly, a szakon két szakirány került alapításra:

- Határrendészeti és -védelmi vezetői szakirány
- Határrendészeti technikai vezetői szakirány

A kifutó főiskolai képzésben jelenleg 7 hallgatói osztály 122 fővel vesz részt. A tanszék 2005. december 15-tel újjáalakult, munkaköri jegyzéke biztosítja a képzést.

Mindkét szakirány képzésében elvárt általános kompetenciák:

A szakirányon végzett tisztek a tréningrendszerű gyakorlati felkészítés eredményeként megfelelő problémamegoldó, konfliktuskezelő képességgel rendelkeznek. Az általuk vezetett szervezetet kooperatív vezetési stílussal, az együttműködés és a csapatépítés követelményeit figyelembe véve képesek irányítani. Mindkét szakirányt végzett tisztek megfelelnek az egységes európai szövetségi rendszerben a rendészeti és katonai vezetők részére előírt feltételeknek és képesek feladataikat a rendszer keretei között ellátni.

Határrendészeti és -védelmi vezetői szakirány

A szakirány hallgatója megismeri a határrendészeti igazgatási-, a határőr bünyügyi és felderítő tevékenység-, a határrendészet általános elvi és gyakorlati kérdéseit, erőit, eszközeit és alkalmazásuk elveit. Képes a határőr helyi szervek határrendészeti tevékenységének és mindenoldalú biztosításának megtervezésére, megszervezésére és vezetésére, az előírt okmányok vezetésére, az alárendelt állomány szakszerű felkészítésére.

Határrendészeti technikai vezetői szakirány

A szakirány hallgatója megismeri a határrendészeti igazgatás-, a határőr bünyügyi és felderítő tevékenység-, a határrendészet általános elvi és gyakorlati kérdéseit, erőit, eszközeit és alkalmazásuk elveit, kiemelten a határőrségnél rendszeresített rendészet-technikai eszközök működési és rendészeti alkalmazási elveit, típusait, üzemeltetésével és üzembentartásával, illetve határrendészeti alkalmazásával kapcsolatos feladatokat, szabályokat és követelményeket. Képes a korszerű rendészet-technikai eszközök, berendezések és rendszerek előírt technológiai folyamatok szerinti üzemeltetése, üzembentartása, javítása és határrendészeti alkalmazása helyi szintű feladatainak, műszaki és szervezési problémáinak felismerésére, az elsődleges beavatkozási feladatok megoldására, az ilyen feladatok megtervezésére, megszervezésére és irányítására, az előírt okmányok vezetésére, az alárendelt állomány szakszerű felkészítésére, a szakterületen jelentkező új eredmények feldolgozására, a tapasztalatok hasznosítására és az újonnan rendszerbe kerülő eszközök önálló megismerésére.

A szakon a három éves képzés során az elméleti és gyakorlati képzés aránya 40-60%, a szakmai gyakorlat időtartama 9-12 hét.

A rendőri és határőri feladatrendszer közelítése miatt javaslom, hogy a határőrség vezetése vizsgálja meg annak lehetőségét, hogy a rendőri diplomához szükséges kreditpontok egyenértékesítésével és beszámításával a másoddiploma megszerzésének feltételeit biztosítsa, ezáltal a hallgatók munkaerő-piaci lehetőségei javulnak (rendőri beosztások ellátása a Határőrség, Rendőrség összevonása esetén).

4.2. A határrendészeti és -védelmi vezetői mesterszak MSc (egyetemi) szintű képzés (2. sz. melléklet)

A szakon végzett tisztek megfelelnek az egységes európai szövetségi rendszerben a rendvédelmi, kiemelten határrendészeti vezetők részére előírt feltételeknek, valamint képesek feladataikat a rendszer keretei között ellátni.

A szakra való belépés lehetőségei (az előzményként elfogadott alapszakok, kritérium ismeretkörök és kreditértékek):

- a) a határrendészeti és –védelmi vezetői alapszakon végzettek tanulmányi téren kritérium feltételek nélkül folytathatják az MSc (egyetemi) képzést;
- b) a rendvédelmi, nemzetvédelmi és katonai képzési terület szakjain szerzett, valamint más képzési területen szerzett BSc (főiskolai) diplomával vagy főiskolai végzettséggel rendelkezők belépési követelményeit a „Belépés a Határrendészeti és –védelmi vezetői MSc (egyetemi) szak képzésbe” című [3. sz. melléklet](#) tartalmazza.

A kreditrendszer lehetőségeit kihasználva az RTF-en a rendészeti igazgatási szakon, határrendész szakirányon végzettek részére, az alapítandó szakon MSc (egyetemi) képzésre jelentkezők számára a megrendelő (Határőrség) igényeinek megfelelően biztosított a továbbtanulás lehetősége. Az MSc (egyetemi) képzés indításakor a Rendőrtiszti Főiskola Határrendészeti tanszékvezetőjével és a Határőrség Képzési Osztály vezetőjével is egyeztetésre került a képzésbe történő belépés lehetőségeinek kialakítása.

4.3. A doktori (PhD) képzés

Egyetemi végzettség birtokában – a választott témában doktori fokozat adományozására jogosult egyetem akkreditált doktori iskolájában – a hallgatók szervezett képzést, vagy egyéni felkészülést folytatva készülhetnek fel doktori (PhD) tudományos fokozat megszerzésére. A doktori fokozat birtokában elsősorban a felsőoktatásban, központi vagy minisztériumi szerveknél, kutatóhelyeken tölthetnek be magasabb kvalifikáltságot igénylő beosztásokat. Széleskörű általános és szakmai műveltségük, idegen nyelvtudásuk, publikációikkal és közéleti tevékenységükkel megalapozott szakmai elismertségük alapján alkalmassá válnak nemzetközi (összekötő tiszti, külképviseleti, nemzetközi projekt-menedzseri stb.) feladatok ellátására is.

A képzés tartalmát a Határőrség által támogatott kutatási téma határozza meg. A határőrség állománya általában az állam- és jogtudományok, gazdálkodás- és szervezéstudományok, szociológia tudományok, pszichológia tudományok, történelemtudományok, informatikai tudományok, a hadtudományok és a katonai műszaki tudományok területén vehet részt az egyetemeken akkreditált doktori iskolák által folytatott képzésben. Amennyiben a képzés a szakon megszűnik, doktori képzés nem folytatható.

4.4. Következtetések

1. A ZMNE KLHTK Határrendészeti és –védelmi vezetői szakon a magas szakmai óraszámok és a vezetői felkészítésre fordított tantárgyak biztosítják a határőrségi igényeknek történő megfelelést.
2. A minőségi oktatáshoz szükséges speciális tárgyi és személyi feltételek biztosítottak. A kialakított szakkabinet-rendszer biztosítani képes a hallgatók rendészeti, rendvédelmi jellegű felkészítését, gyakoroltatását, a vezetési és informatikai ismeretek megszerzését és elmélyítését. A két szakirányon folyó képzés beindult.
3. A szakon kimondottan vezetői felkészítés folyik, amelyhez nagymértékben hozzájárul a hallgatói század szervezete, ahol a hallgatók gyakorló parancsnoki rendszerben – a kollégiumi nevelőtisztek irányítása és felügyelete mellett – tevékenykednek. Kijelenthető, hogy a képzés feltételei – összehasonlítva a RTF-en folytatott képzési feltételekkel (kollégiumi elhelyezés, internetes szobák, határőr számítógépes kabinet, sportpálya, uszoda stb.) kedvezőbbek az Egyetemen.
4. A szakon jelenleg 10 hallgatói csoportban 2 szakirányon, 2 képzési szinten folyik a hallgatók felkészítése, amely megfelel a határőrségi igényeknek.
5. A képzés racionalizálása során azt kell szem előtt tartani, hogy a két intézményben folytatott oktató munka előnyeit kell ötvözni az új szervezeti elem létrehozás a során.

5. A Rendőrtiszti Főiskola Határrendészeti tanszéken folyó alapfokú határőr tisztképzési rendszer, bemutatása, fejlesztésének lehetőségei

A jelenlegi képzési rendszerben az RTF határrendészeti szakán, az 55/1999. (III. 31.) Korm. rendelet szerint folyik a határőr tisztek képzése.

A rendelet 1. sz. melléklete megfogalmazza határrendészeti alapképzési szak sajátos képesítési követelményeit. A rendvédelmi felsőoktatás alapképzési szakjainak általános képesítési követelményei alapján, a rendvédelmi képzés célja: „Rendvédelmi szakemberek képzése, akik a hazai és az uniós tagságból fakadó elvárásoknak megfelelő magas szintű és széles körű műveltséggel, kellő szintű nyelvtudással, általános és a szakterületükre vonatkozó különös, jogi, valamint magas szintű szakmai irányítási és vezetési ismeretekkel rendelkeznek, és azok gyakorlati alkalmazhatóságára támaszkodva képesek a rendőrség, a határőrség, a vám- és pénzügyőrség, a nemzetbiztonsági szolgálatok, továbbá a büntetés-végrehajtás területén felmerülő, a szakképzettségüknek megfelelő feladatokat megfelelő emberi magatartással, nagyfokú felelősség- és hivatástudattal ellátni, a problémákat felismerni, és azokat kulturáltan megoldani.”

A rendelet 2. számú melléklete fogalmazza meg a képzés célját: „Rendvédelmi szakemberek képzése, akik - az 1. számú melléklet 1. pontjában foglaltakra is tekintettel - képesek a határőrizeti, határforgalom-ellenőrzési, határrendészeti igazgatási és bünyügyi felderítési feladatok önálló elvégzésére, valamint e szakterületeken a helyi, területi és központi szerveknél, háttérintézményekben vezetői munkakörök ellátására.”

A célok részletesebb kifejtése a Főiskola és a Tanszék Nevelési Programjában, az egyes tantárgyak programjában történt meg. A levelező tagozatra való beiskolázást a Határőrség az elmúlt évben szüneteltette. Keresztféléves levelező képzésben egy évfolyam indult, amelynek hallgatói 2006-ban végeznek. A Tanszék végzi a határrendész szervező (tiszt) képzés szakmai tantárgyainak oktatását. A Tanszék a Magyar Rendészettudományi Társaság Határőr Tagozatának befogadó intézménye.

A Bolognai folyamat jegyében a képzés átfogó korszerűsítése megkezdődött.

5.1. A rendészeti igazgatási szak határrendészeti szakirányon folyó BSc (főiskolai) szintű képzés

A Rendőrtiszti Főiskola vezetésének tervei szerint 2006. szeptember 01-jén két szakon beindul a BSc (főiskolai) képzés. A határőr tisztképzés a rendészeti igazgatási szak határrendészeti szakirányán történik (4. sz. melléklet). A határrendészeti szakirány tantárgyszerkezete és az egyes tantárgyak programja a szakmai főosztályok igényei szerint megújult.

A Főiskola kedvező lehetőségeket biztosít a határőrségi megrendelői követelmények teljesítésére, a sajátosságok érvényesítésére, bár a tanszék jelenlegi elhelyezése nem ideális, feladatbővülés esetén mindenképpen javítani kell az elhelyezés körülményeit.

A Tanszék új nemzetközi együttműködési lehetőségeket és további anyagi forrásokat remél a felsőoktatási pályázatok révén. Az elmúlt évben elnyert egy Leonardo da Vinci mobilitási projektet, melynek keretén belül a lübecki és a münsteri iskolákban szerzett tapasztalatcsere lehetőségeket, s további három pályázatban érdekelt, amelyek elbírálása folyamatban van.

5.2. A tervezett MSc (egyetemi) szintű határőr tisztképzés

A Rendőrtiszti Főiskolán az MSc (egyetemi) képzési dokumentumok jelenleg az előkészítés fázisában vannak, október hónapban tárgyalja a Főiskola Tanács a szakalapítási kérelmet, amely alapján az alapítandó MSc (egyetemi) szak két éves időtartamban, nappali és levelező formában képezne hallgatókat optimális esetben 2007-től, de legkésőbb 2009-től. **A képzési rendszerben egy tanulócsoportban történne meg a különböző rendvédelmi szervek részéről beiskolázottak képzése, a tananyagtartalomban a szakterületi specializáció tantárgyai 10-12 kreditpontban térnek majd el a rendőri képzéstől (összesen 120 kreditpont szerezhető).** A hallgatók a képzés során 8-10 hetes szakmai gyakorlaton vennének részt a beiskolázó szervezetenél. A képzés vitathatatlanul fő erénye az egységes rendvédelmi felkészítés, azonban szükséges, hogy ez vezetői

felkészítéssel is párosuljon és a határőr hallgatók részére a határőrségi igényeknek megfelelően, elegendő speciális szakmai ismereteket is adjon.

5.3. Következtetések

1. A magyar határőr/határrendész tisztképzés jelenlegi szervezeti keretei megfelelnek a megrendelői igényeknek.
2. A ZMNE Határőr tanszék és az RTF Határrendészeti tanszék által folytatott határőrtiszt képzés a szaktávolság és a képzés különbözősége miatt, indokoltá teszi annak a lehetőségnek a megvizsgálását, hogy egy intézményben (RTF) folytatott képzés esetén, hogyan lehetne a két képzési rendszer erősségeit ötvözni (lásd.: 6.2. fejezet). A korszerűsített képzést új önálló szak alapításával, vagy a rendészeti igazgatási szakon belül hogyan lehet megoldani.
3. Érdemes összehasonlítani a tanintézetek alapfokú (BSc) képzési formában, a határőr szakmai tárgyakra fordított kontakt óra mennyiségeket.
4. A ZMNE-en a BSc (főiskolai) és MSc (egyetemi) képzést a MAB jóváhagyta, feltételei biztosítottak, míg az RTF-en a szakalapítások folyamatban vannak.

6. A magyar alapfokú (BSc) és egyetemi szintű (MSc) határőr tisztképzés legfontosabb követelményeinek meghatározása, következtetések, megállapítások a határőr tisztképzés racionalizálása érdekében végrehajtandó főbb feladatok és időpontok

6.1. A magyar alapfokú és egyetemi szintű határőr tiszti felkészítés legfontosabb követelményeinek meghatározása

A magyar alapfokú és egyetemi szintű tisztképzés rendszerének megváltoztatása előtt indokolt a megrendelői igények újrafogalmazása. Változott a jogszabályi környezet, a magyar Határőrség szervezete, a feladatrendszer. A humán- és a képzési szervek készítsenek pályatükör vizsgálatot, amelyben a megrendelő fogalmazza meg pontosan, milyen kompetenciákkal rendelkező alapfokú- és egyetemi végzettséggel rendelkező tiszteket vár el a kibocsátó intézménytől. Milyen beosztások ellátására készítsen fel az alapképzés (pl.: érdemi ügyintéző) és az egyetemi képzés (pl.: osztályvezetői szint).

Szükséges-e a határőrségnél rendszeresített technikai eszközök kezelését irányító szakemberek felkészítése? A határőrtisztek milyen parancsnoki, vezetői felkészültséggel rendelkezzenek? A ZMNE-en jól bevált hallgatói században történő nevelés, személyiségformálás és felkészülés során megszerzett ismeretrendszer, szükséges-e, ha igen, akkor (gyakorló parancsnoki rendszer) milyen módon váltható ki a jövőben a Rendőrtiszti Főiskolán?

6.2. Az határőr tisztképzés rendszerének racionalizálási lehetőségei

A leendő határőrtisztek képzésének - a gazdasági, jogi lehetőségeket is figyelembe véve - közép és hosszútávon egy alternatívája van. A ZMNE KLHTK Határőr Tanszék megszüntetésének időpontja a jelenleg tanulmányukat folytató hallgatói állomány fokozatos kifuttatásával, 2008. augusztus 31-ig történhet meg. Ehhez szükséges az oktatói állomány biztosítása. Gyakorlatilag 2008. augusztus hónapban a tisztaváltás végrehajtása az egyetlen feladat, amely kb. 3 fő jelenlétét igényli. A ZMNE KLHTK Határőr tanszéken a hallgatói létszám fokozatos csökkenésével az oktatók elfoglaltságát a két tanszék vezetésének együtt célszerű biztosítani (tananyagok kidolgozása, átiktatások végrehajtása) úgy, hogy az állomány egy része a feladat-végrehajtás ütemében fokozatosan átkerül a RTF Határrendészeti tanszékre. Az alapfokú és egyetemi szintű képzést már középtávon is az RTF-re kell áthelyezni, azonban a *képzés szerkezetét érdemes felülvizsgálni, arányai és tartalma megfelelnek-e a megrendelői igényeknek.*

6.2.1. A Rendőrtiszti Főiskola Határrendészeti tanszék által folytatott határőr tisztképzés jövője

A korszerűsítés főbb összetevői a következők: a jövő határőr tisztképzését a legjobban felkészült, végrehajtott gyakorlattal rendelkező oktatók hajtják végre; a túljelentkezés magas száma biztosítja a kvalifikált hallgatói állományt; a tananyag - változó körülményeket követő és az EU-hoz igazodó - magas színvonalú kidolgozása és tartalma pedig magában hordozza a képzés sikerét.

„A” változat

A RTF-en a határőrségi igények érvényesítése a BSc (főiskolai) képzést két szakirányon, az MSc (egyetemi) képzést egy szakirányon folytatva, indokoltá teszi az **önálló új**, például Határrendészeti vezetői **szak megalapítását**. Ebben az esetben a szaktávolságot be kell mutatni a rendészeti igazgatási szakhoz képest, amely a szakmai tantárgyak (általános- és határőrségi vezetéselmélet, biztonságpolitika, a határrendészeti technikai vezetői szak működtetéséhez szükséges tantárgyaknak a képzés rendszerébe moduláris szerkezetben történő integrálása) bedolgozásával megoldható. A RTF vezetését a megrendelői igények hangsúlyozásával és érvényesítésével meg kell nyerni.

A határőrségi döntésnek megfelelően a minőségi tisztképzés biztosítása **a két képzésben kimutatható szaktávolság miatti különbözőség** okán, indokoltá teszi **mindkét tanszék megszüntetését és az RTF-en a jelenlegi tanszék újjáalapítását 2008-ban**.

Az oktatás minőségének biztosítása érdekében - a legfelkészültebb oktatók oktassanak az új tanszéken - **pályázatokat kell közzétenni az új tanszék oktatói és kutatói helyeire** (2008. május 01-jei elbírálással és 2008. augusztus 1-jei munkakezdéssel. Az új, korszerűsített oktatási dokumentumok kidolgozására 2007. január hónaptól egy kidolgozó csoport összeállítását javaslom, amely team munka jelleggel végrehajtja a határőrségi igényeknek minden tekintetben megfelelő új szakalapítási és képzési dokumentumok kidolgozását, amely 2007. március hónapban a MAB elé terjeszhető. 2008. március hónapig az új szak megalapítható, azon az oktatás szeptember 1-jén megkezdhető.

Ezen változat **előnye a BSc szinten folytatott, új két szakirányos és az MSc szintű képzés teljes újjáalakítása**, amely a határőrségi igényeknek teljes mértékben megfelel, **biztosítva a jelenleginél több szakmai órásárat**.

„B” változat

A RTF Határrendészeti tanszéken a képzési rendszer átalakítása a tanszék megszüntetése és újjáalapítása nélkül, a tanszék bővítésével is végrehajtható.

A képzés szerkezetét ebben az esetben is – a határőrség vezetése által megfogalmazott igények alapján – meg kell újítani, át kell alakítani. **A képzés tartalma azonban csak a rendelkezésre álló szakmai óraszámokon belül módosítható**. Ebben az esetben megoldatlan probléma a határrendészeti technikai vezetői szakemberek képzése, mivel a szakiránynak nem lehet újabb szakiránya. A ZMNE-en folyó képzés megszüntetése és határőrségi igény esetén, kezdeményezni lehetne az RTF-en a rendészeti igazgatási szakon belül a határrendészeti technikai vezetői szakirány beindítását.

A teljes tanszéki beosztás újrapiályáztatása nélkül előfordulhat az, hogy **a minőségi követelményeknek jobban megfelelő, a ZMNE-en beosztásban lévő legkvalifikáltabb határőr oktatók helyhiány miatt nem tudnak pályázni az oktatói beosztásokra** - hiszen az a tanszéken jelenleg oktató tanárokkal be van töltve.

Az RTF Határrendészeti tanszéke **munkaköri jegyzékének bővítése esetén** (2-3 fő szaktanári, 2-3 fő kutatói, 1 fő tervező-szervező tiszt, 1 fő tudományszervezői, 1 fő nevelőtiszti beosztás) a beosztásokat a ZMNE Határőr tanszék állományából történő áthelyezéssel és pályázattal javaslom, fokozatosan, a Zrínyi hallgatói létszám csökkenésével arányban 2008-ig feltölteni. Mindenképpen indokolt a tervezett MSc (egyetemi) képzéshez minősített oktatók biztosítása is.

A RTF vezetése vizsgálja meg, hogy a ZMNE Határőr tanszék állományából új munkakörök létesítésével és azokra történő áthelyezéssel, illetve pályáztatással át tud-e venni munkatársakat (gépíró, kabinetkezelő, pénzügyes, egyéb oktatók pl.: jogi, rendőri végzettséggel rendelkezők).

Amennyiben határőr-tiszt képzés csak az RTF-en történik, abban az esetben továbbra is fel kell vállalnia a ZMNE különböző szakjain a képzési dokumentumokban szereplő, jelenleg a tanszék által oktatott tantárgyak és témák RTF vendégelőadóval biztosított oktatását, (nemzetközi kurzusok, biztonságpolitikai-, nemzetbiztonsági-, műszaki-informatikai szakok), továbbá határőrségi érdekű továbbképzések és tanfolyamok (számítástechnika, projekt menedzsment, bevetés-irányítás, nyelvtanfolyamok) levezetését.

6.2.2. A Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Kossuth Lajos Hadtudományi Kar Határőr tanszék által folytatott határőr tisztképzés folytatása-befejezése.

Amennyiben a BSc (főiskolai) képzési szinten határőrségi igény nem jelentkezik, de az MSc (egyetemi) képzési formára a Határőrség továbbra is igényt tart az Egyetemen, abban az esetben szükséges néhány fő minősített oktatóból álló Határőr Tanszék működtetése addig az időpontig, ameddig az RTF képzési rendszerében nem akkreditálja az MSc (egyetemi) képzési szintet.

Kizárólagosan MSc (egyetemi) képzés a ZMNE-en nem folytatható levelező tagozaton /kevés az óraszám, valamint BSc (főiskolai) képzés nélkül nem végezhető MSc (egyetemi) képzés/. A néhány fős oktatóval rendelkező tanszék esetében problémaként jelentkezik a szakmai tantárgyak oktatása, amelyek nagy többsége ekkor csak külső előadókkal, vagy az RTF-ről történő át-oktatással biztosítható.

Megvizsgálandó az a kérdés, hogy **a határrendészet technikai vezetői szakirányon - a határőrségi igényeknek megfelelően - évente, vagy két évente 10-15 fővel BSc (főiskolai) képzési szinten hallgatói osztály kerüljön indításra. Ebben az esetben a BSc (főiskolai) képzési szinten a kibocsátás folyamatos, így az MSc (egyetemi) képzés is maradhatna az Egyetemen.** Megjegyzendő, hogy az RTF-en beindításra tervezett, MSc (egyetemi) szintű képzés beindítása után nem indokolható a ZMNE-en folyó képzés szükségessége.

A ZMNE-en az MSc (egyetemi) képzést a kifutó képzés esetén is akkreditálni szükséges, 2006-ban 10 fős levelező osztály indítható. A képzés továbbfolytatásának feltétele, hogy az RTF 2008-ra akkreditálja és indítsa a BSc (főiskolai) alapképzési szakokra épülő MSc (egyetemi) képzést, mely a felsőoktatási törvény szerint követelmény.

Mindenképpen indokolt, hogy a ZMNE KLHTK Határőr tanszéken a 45 év alatt felhalmozott szellemi potenciál, a tapasztalatok, a tananyagok, a kidolgozott hallgatói feladatok a legkevesebb veszteséggel épüljenek be a RTF Határrendészeti tanszékbe. A képzési dokumentumok korszerűsített szerkezetének kialakítása után összeállításra, megfogalmazásra kerülhetne a tanszéki oktató igény. A megszűnő ZMNE tanszéken (és a megújuló RTF tanszéken is) a tanszéki törzsállomány részére a személyes jövőjükre vonatkozóan perspektívát kell adni. Mindkét tanszéken célszerűnek látszik a humán szervek részéről előzetes egyeztetés végrehajtása abból a célból, hogy kinek milyen tervei vannak a jövőre vonatkozóan. Ellenkező esetben a ZMNE Határőr tanszék a kilátástalanság miatt kedvezőbb ajánlat esetén könnyen kiürülhet, ezáltal az oktatás veszélybe kerülhet (5. sz. melléklet). A tanszék működőképességéhez mindenképpen biztosítani kell a minimális oktatói létszámot. A szakmai színvonal megőrzése csak az RTF-ről történő át- és visszaoktatással, illetve külső előadók igénybevételeivel biztosítható.

A ZMNE KLHTK-on működő Határőr Tanszék más egyetemi szervekkel együttműködve 70 millió Ft-os beruházási költséggel 2005. november befejezi a Bevetés Irányítási Projekt létrehozását. A Határőr Tanszék megszüntetése (ZMNE-ről való elköltöztetése) magával vonja a Bevetés Irányítási Központ leadását is, mivel a projekt kedvezményezettje az Egyetem. Meg kell találni annak a módját, hogy például szerződéskötés alapján az RTF Határrendészeti tanszék használhatja az Egyetem ezen létesítményét.

A Határőrség tudományos képzésének (PhD) lehetősége az új konstrukcióban

A doktori képzés csak a ZMNE-n folytatható, mivel az RTF egyetemé történő alapítása csak hosszabb távlatban történik meg (a tervek szerint 2011-ben megkezdődhet a doktori képzés az RTF-en). Szükséges azonban, hogy a határőrség tudományos fokozattal rendelkező oktatói a doktori iskolán folyó képzésben és a doktori eljárásokban továbbra is részt vegyenek. Alapfokú és egyetemi szintű képzés nélkül az egyetemen doktori képzés nem folytatható, azt meg kell szüntetni.

6.2.3. Következtetések, főbb feladatok és időpontok

A magyar határőr tisztképzés rendszerének korszerűsítése során **legfontosabb szempontként a tisztképzés minőségének elsődlegessége**, ennek megfelelően javaslataim a következők:

1. Az alapfokú (BSc) és egyetemi szintű (MSc) felkészítés során mindenképpen indokolt a specializáció, az elkülönült, lehetőleg önálló szakon folyó határőr szakmai képzés. A tananyag tartalmában és mennyiségében feleljen meg a határőrségi követelményeknek, a képzés a tiszteket készítse fel a jogszabályokban megfogalmazott feladatok végrehajtására.
2. Az oktatási rendszer átalakítása előtt a Határőrség végezzen bevételek vizsgálatát egybekötött pályatükör vizsgálatot annak érdekében, hogy megállapítsa, a főiskolát-egyetemet végzett tisztekkel szemben milyen kimeneti követelményeket támaszt a szervezet. Legalább négy évre előre pontosan határozza meg a tisztok szükségletét.
3. Az oktatási rendszer korszerűsítését úgy célszerű végrehajtani, hogy a mindkét tanszéken végzett szakmai felkészítés erősségei kerüljenek ötvözésre, az feleljen meg a belügyi képzéshez igazodó átlátható-átjárható képzési rendszer moduláris szerkezetének.
  - A ZMNE KLHTK Határrendészeti és –védelmi vezetői szakon a magas szakmai óraszámok és a vezetői felkészítésre fordított tantárgyak jobban biztosítják a határőrségi igényeknek történő megfelelést.
  - Az RTF Rendészeti igazgatási szak határrendészeti szakirányon folytatott képzés során a jogi felkészítés erőssége jobban megfelel a határőrségi igényeknek.
4. Indokolt megvizsgálni annak a lehetőségét, hogy a RTF-en hogyan lehet a jelenleg rendészeti igazgatási szak mellett, önálló határrendészeti szakot alapítani, azon BSc (főiskolai), MSc (egyetemi) képzési szintet működtetni – indokolt számvetést végezni a követelményeknek megfelelő tudományos fokozattal rendelkező oktatók létszámát illetően – hiszen az új szak alapítása és a PhD (doktori) képzés során követelmény a minősített oktatók jelenléte.
5. A Határőrségi igényekkel összhangban szükséges megvizsgálni az RTF-en a határrendészeti szakirány mellett a határrendészeti technikai vezetői szakirány működtetését is, ebben az esetben biztosítani kell a technikai eszközök oktatására felkészült oktatókat és a műszaki végzettséggel rendelkező szakirányfelelőst és biztosítani kell a határrendészeti technikai vezetői szakirány működtetéséhez szükséges technikai eszközöket, berendezéseket. Igény esetén a technikai vezetői képzésre a ZMNE-en alapított szakirányon lehetőség nyílik a képzés folytatására (évente 10-15 fő beiskolázásával).
6. A ZMNE Határőr tanszéken - a kifutó képzés esetén - biztosítani indokolt a működőképességet, és az oktató-nevelő munka feltételeit 2008. augusztus 31-ig.
7. Az átalakítás során kiemelt figyelemmel kell kezelni a humán feladatokat, előzetes elbeszélgetést kell végrehajtani az érintett állománnyal.
8. Az oktatás RTF-en történő megvalósítása során biztosítani indokolt a vezetési ismeretek oktatásához szükséges bevetés irányítási kabinet működtetését, a határőrségi

számítógépes programok oktatását biztosító, csak a határőr hallgatók által használt számítógépes terem működtetését, javítani kell a tanszék elhelyezési körülményein.

9. Mindkét tanszéken szüneteltetni szükséges a „külső pályázók” felvételét, az RTF Határrendészeti tanszéke – a feltételeknek történő megfelelés esetén – a ZMNE Határőr tanszékéről pályázó oktatókkal pótolja az üres beosztásokat, de a pályázatot nyert oktató a tanóráit a ZMNE-en tartsa meg.

Összegzett javaslatok, döntést igénylő kérdések:

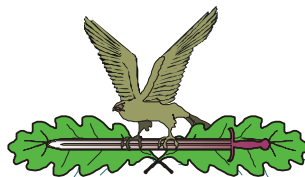
Pályatükör vizsgálattal szükséges meghatározni a Határórség képzési igényeit, a Határórség a humán szervek bevonásával készítsen átfogó bevalás-vizsgálatot az utóbbi öt évben végzettek körében, mindkét tanintézet volt hallgatóira vonatkozóan, ezáltal információ szerezhető, hogy melyik képzési formának melyek az erősségei.

1. A képzés racionalizálásával mindenképpen javasolt az oktatott ismeretrendszer határórségi igényeknek megfelelő újjáalakítása.
2. Dönteni abban a kérdésben, hogy a képzési rendszer korszerűsítése az RTF Határrendészeti tanszék fejlesztésével, vagy a tanszék újjáalapításával kerül racionalizálásra a határőr tisztképzés.
3. A döntés függvényében körültekintő személyzeti munkával, mindenképpen biztosítani szükséges ZMNE KLHTK Határőr tanszéken a képzés minőségét 2008-ig.

Befejezés

A magyar Határórség komoly döntés előtt áll, az alapfokú és egyetemi szintű határőrtiszt képzés racionalizálása során választania kell, milyen szervezeti struktúrával kívánja a képzést megoldani. Az eddig eltelt évek tapasztalata számos területen bizonyította, hogy mindkét fajta képzésnek megvannak a maga erősségei, amelyeket ötvözve meg van a lehetősége az új minőségű tisztképzés megteremtésének.

A döntés során egy fő szempontot kell figyelembe venni, a jogszabályok biztosította lehetőségeken belül a Határórség igényeinek történő maximális megfelelést.

BELÉPÉS
a határrendészeti és –védelmi vezetői MSc (egyetemi) szak
képzésébe

BSc (főiskolai) (főiskolai szakon)	Határrendészeti és –védelmi vezető MSc (egyetemi) szak belépési követelményei	Megjegyzés
ZMNE Határrendészeti és –védelmi vezetői BSc (főiskolai) és főiskolai szak	1	
RTF BSc (főiskolai) és főiskolai szak	2	
Katonai képzési ág BSc (főiskolai) (MSc (egyetemi)) és főiskolai szakjai, humán BSc (főiskolai) (MSc (egyetemi)) és főiskolai képzés szakjai	3	
Más BSc (főiskolai), MSc (egyetemi) és főiskolai szakok	3	

Belépési kritérium feltételek:

1. Egyenes átmenet, minden kritériumfeltétellel rendelkezik.
2. Vezetési ismeretek: 5 kredit
  - Határrendészeti ismeretek: 5 kredit
  - Pedagógia-pszichológia: 5 kredit
  - Filozófia és kultúrtörténet: 5 kredit
3. A 2. pont, valamint:
  - Jogi ismeretek: 5 kredit

A ZMNE Hőr. Tsz. hallgatói állományának létszám adatai 2005-2008. tanév

BSc (főiskolai)	2005/2006	2006/2007	2007/2008	Megjegyzés
Műsz. egyetemi)	2005/2006	2006/2007	2007/2008	Megjegyzés
Képzés	25	-		
I. évfolyam	37	25	-	Beiskolázás
II. évfolyam	34	37	25	esetén
III. évfolyam	26	34	37	Kifutó 4 éves
IV. évfolyam	14	-	-	Kifutó 3 éves
Összesen	122	96	62	képzés
Összesen	42	23	10	
Mindösszesen	164	119	72	

**A ZMNE KLHTK Határőr Tanszék hallgatói állománya létszámadatai
2005/2006 tanév**A hallgatói állomány

Főiskolai képzés:

I. évfolyam:	25 fő	13 fő határrendészeti vezetői 12 fő határrendészeti technikai vezetői
II. évfolyam:	37 fő	19 fő határrendészeti vezetői 18 fő határrendészeti technikai vezetői
III. évfolyam:	34 fő	20 fő határrendészeti vezetői 14 fő határrendészeti technikai vezetői
IV. évfolyam:	26 fő	26 fő határrendészeti vezetői 8 fő BJKMK műszaki informatikai szak

Egyetemi képzés:

I. évfolyam:	13 fő
II. évfolyam:	15 fő
III. évfolyam:	14 fő

Doktori képzés

I. évfolyam:	1 fő
II. évfolyam:	2 fő
III. évfolyam:	1 fő